

VIRUS

Sinds de coronacrisis moeten niet alleen de geschiedenisboeken, maar ook de vreemdetalenleergangen herschreven worden. In de woordenlijsten ontbreken woorden waarvan de gebruiksfrequentie explosief is toegenomen. Wie had gedacht dat *Kontaktverbot* en *Ausgangssperre* opeens van communicatief levensbelang zouden zijn? Er blijken tijden aan te kunnen breken waarin *das Virus* en *die Mundschutzmaske* op het ERK-niveau A1 thuishoren. Interculturele competentie is onontbeerlijk, en daartoe behoren niet alleen vage vaardigheden en attitudes, maar ook keiharde kennis van zaken, bijvoorbeeld wat toegestaan of verboden is in het *Bundesland* waar je toevallig bent, op straffe van politie-ingrijpen.

Nieuwe opdelingen splijten de samenleving. Het meest in het nauw raken *gefährdete Menschen* mit

Vorerkrankungen. Wie niet tot de groep mit *systemrelevanten Berufen* behoort, is veroordeeld tot het *Homeoffice* of telt gewoon niet meer mee en is veroordeeld tot *Zwangentschleunigung*. Hoogst *systemrelevant* zijn de *Helfer im Gesundheitswesen*, die nu tot *Pflegehelden* bevorderd zijn. In het Nederlandstalige gesprek van de dag komen het woord *zorg* en samenstellingen als *zorgverleners*, *zorgaanbieders*, *zorgverzekeraars*, *ouderenzorg*, *thuiszorg* met duizelingwekkende frequentie aan bod. In het Duits is meer variatie aan de orde. De *zorgkosten* zag ik ooit in een Brussels document *deutsch-gründlich* maar zeer omstandig aangeduid als *anfallende Kosten bei der Inanspruchnahme von Gesundheitsleistungen*. Opmerkelijk is dat het verschijnsel *mantelzorg* in het Duitstalige gebied minstens zo welgertiert als in Nederland, maar daar niet zo'n handzame aanduiding heeft. In

beleidstaal is vaak sprake van *informelle* of *familiäre Pflege*, mantelzorgers zijn *informelle* of *freiwillige Betreuer*, maar het blijft behelpen.

In de coronacrisis worden met bijzondere aandacht de maatregelen in eigen land vergeleken met die in andere landen. We willen graag typische kenmerken herkennen die corresponderen met de bestaande clichébeelden. Zo verwachten we dat in Duitsland veel rigider anticorona-maatregelen getroffen worden dan in Nederland, en/of dat Nederlanders er veel losser mee omgaan. Inderdaad reageerden veel Nederlanders aanvankelijk laconiek op de uitbraak: in het eerste weekend na verkondiging van de anticorona-maatregelen was de discipline ver te zoeken. Maar daarna zat de schrik erin.

Interessant is het gebruik van *Mundschutzmasken*. Het lijkt erop dat

het geloof daarin in Duitsland sterker is dan in Nederland. Dat is te vergelijken met het sterkere geloof in en hogere verbruik van medicijnen, in het Duitse straatbeeld zichtbaar aan de talrijke apotheken. Homeopathische geneesmiddelen liggen goed in de markt. Menig apotheker aarzelt niet om die aan advies vragende klanten aan te bevelen en veel *Krankenkassen* vergoeden die.

Wat zou Geert Hofstede, de man van de vergelijking van internationale cultuurverschillen, van de uiteenlopende reacties op de coronacrisis gezegd hebben? Hij overleed op 12 februari 2020, kort voordat de pandemie Noordwest-Europa bereikte. Zoals bekend onderscheidt Hofstede zes dimensies: machtsafstand, individualisme (versus collectivisme), masculiniteit (versus femininiteit), onzekerheidsvermijding, langetermijndenken (versus korteter-

mijndenken), toegeeflijkheid (versus terughoudendheid; de Engelse termen *indulgence* versus *restraint* zijn lastig te vertalen).

Op onzekerheidsvermijding scoort Duitsland hoger dan Nederland. Maar toch geeft de pillenslikkende Duitser op de *Autobahn* onverschrokken gas op de plank om zijn individualisme bot te vieren. Intussen scoort hij bij Hofstede op individualisme lager dan de Nederlander, terwijl die toch braaf collectivistisch met honderd kilometer per uur voortsukkelt door de polder. Maar dat komt misschien doordat de Nederlander extreem laag scoort op mannelijkheid.

De Duitsers maken hun hogere score op langetermijnoriëntatie waar door een ruime voorraad intensive-carebedden. Daarvan profiteren de Nederlanders, hoewel ze dat helemaal niet verdiend hebben. Want ze scoren

bij Hofstede hoog op *indulgence*, wat betekent dat ze meer belang hechten aan genieten en plezier maken. De Duitsers gunnen zichzelf veel minder, maar stellen wel in tijden van nood ruimhartig hun overcapaciteit aan intensivecarebedden ter beschikking aan de westerburen.

Voor ruimhartigheid staan Nederlanders in Europa niet bekend. Het moraliserende vingertje gaat snel omhoog als het erom gaat economische steun te verlenen aan landen die ontspannen omgaan met begrotingsdiscipline en staatsschulden. Het zou goed zijn als de Nederlanders beter keken naar de scores op *indulgence* van Zuid-Europese landen als Spanje en Italië: laag. Volgens Hofstede legt men daar in de opvoeding veel nadruk op sociale normen en beheersing van impulsen en behoeften. Maar hoe succesvol is die opvoeding? EK ■